

SAV prichádza na Európsku noc vedy so silným programom

19.9.2026 - Katarína Gáliková | SAV

Jubilejný 20. ročník Európskej noci vedy opäť priblíži vedu širokej verejnosti a Slovenská akadémia vied bude aj v tomto roku jej silnou súčasťou. V piatok 25. septembra 2026 prinesú pracoviská SAV do piatich festivalových miest prednášky, diskusie a desiatky interaktívnych vedeckých stánkov. Všetkých pozývame do Bratislavy, Žiliny, Banskej Bystrice, Popradu a Košíc, kde sa budete môcť stretnúť s výskumom vesmíru, materiálov, zdravia, prírody, histórie, spoločnosti či nových technológií. Neváhajte a prídte sa osobne oboznámiť s vedou, ktorú Vám vedci a vedkyne SAV priblížia zrozumiteľne, hravo a pútavo. Vstup na podujatie je bezplatný.

Čo si pre vás SAV pripravila v jednotlivých mestách?

BRATISLAVA • Stará tržnica a V-klub

Prednášky a diskusie

10:00 - 10:30 - Stará tržnica, hlavné pódium | [Čo je dobré a čo zlé na umelej inteligencii?](#) Diskusia o prínosoch, rizikách a etických hraniciach umelej inteligencie pomôže rozlišovať medzi užitočnou inováciou a nezodpovedným používaním. V diskusii vystúpi aj Daniela Vacek z Filozofického ústavu SAV, v. v. i. + KInIT

10:00 - 10:30 - Stará tržnica, hlavné pódium | [Kto vyčistí vesmír, kým nie je neskoro?](#) Prednáška predstaví rastúci problém kozmického odpadu, orbitálnu mechaniku a pripravované technológie na jeho bezpečné odstránenie. V diskusii vystúpi aj Marek Gebura z Ústavu materiálov a mechaniky strojov SAV, v. v. i.

12:15 - 13:00 - Stará tržnica, hlavné pódium | [VEDA ODPOVEDÁ - Môj obľúbený hoax](#) Diskusia rozoberie obľúbené hoaxy, psychológiu dezinformácií a praktické spôsoby, ako preverovať tvrdenia a odolávať manipulácii. V diskusii sa predstaví aj odborníčka Vladimíra Čavojová z Ústavu experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

17:00 - 17:20 - Stará tržnica, vedľajšie pódium | [Ako pulzuje Slovensko? Mobilné dáta odhaľujú naše rytmy](#) Anonymizované mobilné dáta ukážu denné a týždenné rytmy pohybu obyvateľstva a možnosti ich využitia v geografii a plánovaní. Prednáša Martin Šveda z Geografického ústavu SAV, v. v. i. a PriFUK

Vedecké stánky

STARÁ TRŽNICA

[Ako postaviť dom na Marse?](#) – Centrum pre využitie pokročilých materiálov SAV, v. v. i.

Návštevníci preskúmajú materiály a technologické riešenia potrebné na výstavbu obydľí v extrémnych podmienkach Marsu.

[Vedecká fabrika - upraceme vesmír](#) – Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV, v. v. i.

Interaktívna aktivita predstaví problém kozmického odpadu a technológie, ktoré môžu pomôcť bezpečne ho zachytiť a odstrániť.

[HydroLab](#) – Ústav hydrológie SAV, v. v. i.

Pokusy s vodou vysvetlia kolobeh, prúdenie, zadržiavanie vody v krajine aj význam hydrologického výskumu pri suchu a povodniach.

[Fyzika, energia, budúcnosť](#) – Fyzikálny ústav SAV, v. v. i.

Experimenty z fyziky ukážu premeny energie, nové materiály a výskum, ktorý smeruje k efektívnejším technológiám budúcnosti.

[Fascinujúci svet našej mysle - predsudky a nezmysly](#) – Ústav experimentálnej psychológie, CSPV SAV, v. v. i. a Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, v. v. i.

Psychologické úlohy odhalia, ako vznikajú úsudky, predsudky a omyly v myslení a ako ich možno rozpoznať kritickým uvažovaním.

[Kde sa rodí slobodná vôľa?](#) – Neuroimunologický ústav SAV, v. v. i.

Stánok prepojí neurovedu a filozofiu pri otázke, ako mozog vytvára rozhodnutia a nakoľko vedome riadime vlastné konanie.

[Fascinujúci svet DNA technológií](#) – Ústav polymérov SAV, v. v. i.

Praktické ukážky predstavia DNA, biomateriály a laboratórne technológie využívané vo výskume, diagnostike a biotechnológiách.

[Fotónové qubity v kvantových technológiách](#) – QUTE.sk - Národné centrum pre kvantové technológie

Spoznáte fotóny ako nosiče kvantovej informácie a princípy, na ktorých vznikajú kvantová komunikácia, senzory a počítače.

[Superpočítanie pre super budúcnosť](#) – Centrum spoločných činností SAV, v. v. i. – Výpočtové stredisko

Stánok ukáže, ako superpočítače spracúvajú náročné vedecké úlohy a pomáhajú pri modelovaní, umelej inteligencii aj vývoji nových riešení.

[Zmeny krajiny v 3D](#) – Geografický ústav SAV, v. v. i.

Trojrozmerné mapy a priestorové dáta ukážu, ako geografi sledujú rast miest, zmeny krajiny a vzťah človeka k prostrediu.

[Čo je nové v jazykovede](#) – Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

Interaktívne jazykové úlohy predstavia súčasný výskum slovenčiny, nové slová, digitálne korpusy a meniacu sa komunikáciu.

[Mapa našich hodnôt](#) – Sociologický ústav SAV, v. v. i.

Návštevníci stánku budú môcť porovnať svoje postoje s výsledkami sociologických výskumov a zistiť, ako sa mapujú hodnoty slovenskej spoločnosti.

V-KLUB

[Zdravie ako puzzle](#) – Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Rôzne dieliky biomedicínskeho výskumu ukážu, ako bunky, gény, imunita a životný štýl spoločne ovplyvňujú zdravie.

[Neuroplasticita: Superschopnosť vášho mozgu](#) – Biomedicínske centrum SAV, v. v. i.

Spoznáte schopnosť mozgu meniť sa učením a skúsenosťou, jej význam pre pamäť, zotavenie po poškodení i zdravé starnutie.

[Zdravie pod tlakom](#) – Centrum experimentálnej medicíny SAV, v. v. i.

Vyskúšajte si rôzne merania a experiment, ktoré vysvetlia vplyv krvného tlaku a stresu na srdce, cievy a ďalšie orgány i význam prevencie.

[Prečo na základnom výskume záleží?](#) – Centrum biovied SAV, v. v. i.

Príklady z biológie ukážu, ako zvedavosť a základný výskum vytvárajú poznatky, z ktorých neskôr vznikajú praktické inovácie.

[Cukry v našom živote](#) – Chemický ústav SAV, v. v. i.

Ochutnávky a pokusy predstavujú funkcie sacharidov, ich využitie v diagnostike a výskume rastlín, enzým amylázu, indikátory aj chromatografiu.

[Zábavný magnetizmus](#) – Ústav merania SAV, v. v. i.

Hravé pokusy s magnetmi odhalia magnetické polia, vlastnosti materiálov a praktické využitie magnetizmu v meraní a technike.

KOŠICE • OC OPTIMA

Prednášky a diskusie

17:30-18:00 | [Bicyklom na Ganymedes](#) Pútavá prednáška Jána Baláža z Ústavu experimentálnej fyziky SAV, v. v. i., popíše cestu k najväčšiemu mesiacu Slnecnej sústavy, priblíži jeho prostredie, fyziku a výzvy kozmického prieskumu.

18:00-18:30 | [Začína éra inteligentných satelitov](#) Prednáška Šimona Mackovjaka z Ústavu experimentálnej fyziky SAV, v. v. i., ukáže, ako satelity získavajú autonómiu, spracúvajú údaje na palube a spolupracujú pri plnení vesmírnych misií.

Vedecké stánky

[Budúcnosť v proteínoch](#) – Ústav experimentálnej fyziky SAV, v. v. i.

Interaktívne predstavenie sveta proteínov ukáže, ako ich vlastnosti skúma moderná fyzika a prečo sú dôležité pre medicínu, biotechnológie aj technológie budúcnosti.

[Hravé experimenty s vákuom](#) – Ústav experimentálnej fyziky SAV, v. v. i.

Pokusy s vákuom názorne predvedú správanie plynov, tlak a javy, ktoré využívame vo vede, priemysle aj každodennom živote.

[Magický svet magnetických materiálov](#) – Ústav experimentálnej fyziky SAV, v. v. i.

Hry, experimenty a interaktívne exponáty priblížia magnetické javy, správanie materiálov v magnetickom poli aj možnosti nanočastíc v energetike a nanomedicíne.

[Mrazivé tajomstvo supravodičov](#) – Ústav experimentálnej fyziky SAV, v. v. i.

Ukážky pri extrémne nízkych teplotách vysvetlia supravodivosť, magnetickú levitáciu a budúce využitie týchto javov v technológiách.

[Svet v blízkosti absolútnej nuly](#) – Ústav experimentálnej fyziky SAV, v. v. i.

Experimenty ukážu, ako sa látky správajú pri veľmi nízkych teplotách a prečo je fyzika chladu dôležitá pre moderný výskum.

[Čistá voda pre budúcnosť](#) – Ústav geotechniky SAV, v. v. i.

Návštevníci spoznajú vedecké postupy čistenia a ochrany vody a v pokusochvidia, ako možno z vody odstraňovať nežiaduce látky.

[Mozog, miecha, nervy: Ako neuroveda formuje našu budúcnosť](#) – Neurobiologický ústav Biomedicínskeho centra SAV, v. v. i.

Modely a ukážky odhalia, ako funguje nervový systém, čo sa deje pri jeho poškodení a ako neuroveda hľadá nové možnosti diagnostiky a liečby.

[Život, ktorý voľným okom nevidíš](#) – Biomedicínske centrum SAV, v. v. i., Biotechnologické a analytické laboratória Virologického ústavu SAV

Mikroskopické pozorovania prenesú návštevníkov na úroveň buniek; ukážu ich pohyb, rast, súvis s infekčnými chorobami a jednoduché pokusy s prekvapivým výsledkom.

[Som tvoja budúcnosť](#) – Centrum biovied, Ústav fyziológie hospodárskych zvierat SAV, v. v. i.

Stánok priblíži reprodukciu a vývin živočíchov i výskum, ktorý pomáha zlepšovať zdravie, chov a udržateľnosť živočíšnej výroby.

[Spoznaj svet materiálov](#) – Ústav materiálového výskumu SAV, v. v. i.

Návštevníci preskúmajú vlastnosti materiálov, ich vnútornú štruktúru a spôsoby, ktorými vedci vyvíjajú odolnejšie a udržateľnejšie materiály.

[Vektory na muške – malí prenášači, veľké riziká](#) – Parazitologický ústav SAV, v. v. i.

Spoznáte kliešte, komáre a ďalšie prenášače nákaz, choroby, ktoré šíria, aj metódy ich vedeckého sledovania a prevencie.

BANSKÁ BYSTRICA • Europa Shopping Center

Prednášky a diskusie, Cinemax - Sála B

10:15 - 11:00 | [Ako satelity spoznávajú krajinu](#) – Prednáška Anety Alexandry Ožvat z Botanického ústavu Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i., vysvetlí, ako sa satelitné snímky spájajú s umelou inteligenciou a botanickými poznatkami pri určovaní vegetácie a zmien krajiny. (Registrácia bola ukončená)

Vedecké stánky

[Materiály budúcnosti: veda ukrytá v kovoch](#) – Inovačné centrum SAV pre technológie spracovania hliníka a výrobkov z neho, Ústav materialov a mecheniky strojov SAV, v. v. i.

Ukážky kovov a ich štruktúry odhalia, ako materiálový výskum zlepšuje pevnosť, ľahkosť, životnosť a recyklovateľnosť výrobkov.

[Votrelci v našej prírode: Staň sa digitálnym strážcom!](#) – Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i.

Naučíte sa rozpoznávať invázne druhy a vyskúšate si digitálne nástroje, ktorými môže verejnosť pomáhať vedcom chrániť biodiverzitu.

[NaturaSat - program na skúmanie rastlín a biotopov z vesmíru](#) – Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i.

Program NaturaSat ukáže, ako satelitné snímky, terénne dáta a umelá inteligencia pomáhajú mapovať rastliny a biotopy.

ŽILINA • OC Mirage a Nadácia Polis

Vedecké stánky

[Geofyzikálny život Zeme](#) – Ústav vied o Zemi SAV, v. v. i.

Interaktívne ukážky priblížia magnetické, seizmické a ďalšie procesy, vďaka ktorým vedci skúmajú dynamickú Zem.

[Geológia ako stroj času: Kam kráča naša planéta?](#) – Ústav vied o Zemi SAV, v. v. i.

Horniny a geologické záznamy poslúžia ako stroj času, ktorý odhaľuje minulosť Zeme a pomáha odhadovať jej budúci vývoj.

[Literatúra v pohybe: človek, jazyk, technológie](#) – Ústav svetovej literatúry SAV, v. v. i.

Stánok ukáže, ako sa literatúra mení pod vplyvom jazykov, kultúr a digitálnych technológií a ako ju skúma literárna veda.

POPRAD • OC MAX

Prednášky a diskusie, Cinemax Veľká sála

9:15 - 9:55 | [Zo Zeme na Mesiace a čo ďalej?](#) V prednáške Ľubomíra Hambálka z Astronomického ústavu SAV, v. v. i., sa dozviete, ako prebehol oblet Mesiaca misiou Artemis II, prečo je náročný a aké ďalšie kroky čakajú ľudský prieskum vesmíru.

12:15 - 13:00 | [Exo-planéty a iné exo-tické objekty](#) – Astronomický ústav SAV, v. v. i. Prednáška Jána Budaja z Astronomického ústavu SAV, v. v. i., predstaví exoplanéty a ďalšie nezvyčajné vesmírne objekty, metódy ich objavovania a otázku, čo nám hovoria o vesmíre.

Vedecké stánky

[Aplikácie kozmického \(a\) ionizujúceho žiarenia](#) – Ústav experimentálnej fyziky SAV, v. v. i.

Ukážky vysvetlia pôvod kozmického a ionizujúceho žiarenia, jeho meranie aj praktické využitie vo vede a technike.

[Výskum vesmíru na dosah ruky](#) – Astronomický ústav SAV, v. v. i.

Astronómovia predstavia pozorovanie vesmíru, prístroje a dáta, pomocou ktorých skúmajú objekty Slna a sústavy i vzdialený vesmír.

[Kompletný program Európskej noci vedy 2026](#)

Text a foto: Katarína Gáliková

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13908&source_no=20